

БІЗНЕС-СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Здійснено науковий аналіз розкриття категорій «стратегія» та «стратегія розвитку». Наведено сутнісні характеристики понять «стратегія», «стратегія розвитку підприємства», «бізнес-стратегія розвитку підприємства» та «стратегічний розвиток підприємства». Визначено тотожність та відмінність сутності понять «бізнес-стратегія розвитку» та «стратегією розвитку» підприємства.

Ключові слова: стратегія, бізнес-стратегія, розвиток, стратегічний розвиток.

Abstract

A scientific analysis of the disclosure of the categories "strategy" and "development strategy" has been carried out. The essential characteristics of the concepts "strategy", "enterprise development strategy", "business strategy for enterprise development" and "strategic development of the enterprise" have been presented. The identity and difference of the essence of the concepts "business strategy for development" and "development strategy" of the enterprise have been determined.

Keywords: strategy, business strategy, development, strategic development.

Вступ

Змінність економічного середовища існування бізнесу створює певні умови невизначеності. Із метою забезпечення стабілізації й посилення стійкості роботи та існування у вибраному сегменті кожен бізнес має виробити і обґрунтувати власну стратегію діяльності. Вибрана стратегія має бути створена за принципом оптимізації витрат, максимізації прибутків та ефективного використання наявних ресурсів, тобто давати максимально можливі віддачі від використання матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, регулювати роботу з асортиментом продуктів чи послуг. Оптимальна бізнес-стратегія покликана не лише описувати план дій для регулювання роботи підприємства, фірми, організації, а й указувати на шляхи виходу з критичних ситуацій, адаптації під зміни ринку.

Результати дослідження

Аналіз наукових робіт дає змогу розглянути поняття стратегії з різних точок зору та проаналізувати наявні класифікаційні підходи. Розглядаючи та вивчаючи думки вчених щодо тлумачення поняття «стратегія», можемо зробити висновок, що не існує єдиного визначення, щоб повністю характеризувало термін «стратегії» та давало повноту розуміння її значення. Так, В.П. Власова називає стратегією «головний напрям діяльності підприємства, план, який розробляється керівництвом компанії у вигляді стратегічних цілей, завдань і напрямів діяльності підприємства для досягнення нею ефективних показників роботи і бажаного результату» [1]. Тобто поняття «стратегії» ототожнюється з планом зі стратегічних цілей, який покликаний привести бізнес до поставленої цілі. С.М. Клименко називає стратегією «довгостроковий, якісно визначений напрям розвитку підприємства, що стосується сфери, засобів і форми його діяльності, системи взаємостосунків усередині підприємства, а також його позиції в навколишньому середовищі, що приводить підприємство до визначених цілей» [2]. На думку автора, стратегія пов'язана з довгостроковим плануванням, глобальним напрямом руху бізнесу та його діяльності. Тобто із цих робіт можемо зробити висновок, що стратегія – рушійна сила; те, що має бути створено до початку діяльності і пов'язане з фундаментальними цілями діяльності та зародженням бізнесу. Якщо розглянути поняття «стратегія» з іншого боку, то Ю.С. Погорелов називає стратегією процесом; автор говорить, що «стратегія – безупинний процес, що відбувається за штучно розробленою або природною програмою як зміна станів підприємства, кожен з яких є якісно іншим за попередній, через що у підприємства як у складної системи з'являються нові властивості, якості та характерні риси, розкриваються та можуть бути реалізовані нові можливості» [3]. Тобто він розкриває це поняття з погляду постійного процесу, який відбувається за заздалегідь створеним планом. У роботі

В.М. Кобелева та Ю.В. Захарченко стратегія – «це постійно коректовані комплекси взаємопов'язаних заходів, спрямованих на досягнення цілей учасників процесу формування стратегії і забезпечення ефективного функціонування і розвитку підприємства в короткостроковій і довгостроковій перспективах» [4]. А. Томпсон і А. Стрікланд наполягають, що стратегія – це план підприємства, який починається з формування місії компанії, яка трансформується у цілі, котрі, своєю чергою, повинні підтримуватися завданнями, делегованими конкретним відповідальним особам [5]. Варто додати, що для забезпечення стабільності стратегія підприємства обов'язково повинна спиратися на конкурентну перевагу [6], тобто наш товар (послуга) повинен мати певні характеристики, які є кращими порівняно з конкурентами, при цьому такі конкурентні переваги повинні бути сформовані на базі принципів сталого розвитку [7]. Підсумовуючи, можемо відзначити, що стратегія – це план діяльності компанії, який повинен включати як довгострокові, так короткострокові цілі компанії, який побудовано на базі конкурентної переваги та який включає певний перелік завдань, здійснення яких необхідне для досягнення поставлених цілей. Зазвичай поняття стратегії варто пов'язувати ще й із ризиком, оскільки будь-яка стратегія зароджується на етапі планування бізнесу та її подальший розвиток потребує інвестицій, а будь-які грошові вкладення – це завжди ризик, який варто враховувати. Поняття ризику пов'язане з мінливістю економічного середовища, похибками у розрахунках під час планування, неправильного розподілення ресурсів, прорахунку ризиків.

Узагальнення існуючих точок зору [1–7] дає можливість зробити висновок, що стратегія розвитку підприємства – це комплекс управлінських рішень (система управлінських заходів, сукупність цільових програм, плани розвитку), спрямованих на формування перспектив розвитку підприємства.

Безумовно, в будь-якій сфері стратегічний розвиток підприємства є динамічним процесом, який обумовлений необхідністю рухатися до поставленої мети, незважаючи на вплив дисфункційних факторів оточуючого середовища. Необхідно відмітити, що співвідношення понять «стратегія розвитку» та «розвиток підприємства» доцільно охарактеризувати як процес змін стану підприємства, що спрямований на реалізацію його стратегії розвитку та забезпечує перехід до нового якісно-кількісного стану за рахунок утримання або створення конкурентних переваг з метою підвищення ринкової стійкості.

Хотілося б відзначити, що співвідношення понять «стратегія», «стратегія розвитку», «бізнес-стратегія розвитку підприємства» та «стратегічний розвиток підприємства» можна представити у наступному вигляді (табл. 1).

Таблиця 1 – Сутнісні характеристики понять «стратегія», «стратегія розвитку підприємства», «бізнес-стратегія розвитку підприємства» та «стратегічний розвиток підприємства»

Основні поняття	Характеристика
Стратегія	План, що передбачає визначення орієнтирів діяльності підприємства із врахуванням його потенційних можливостей та змін стану зовнішнього середовища.
Стратегія розвитку підприємства	Сукупність управлінських інструментів, що використовуються для забезпечення розвитку підприємства в межах визначених стратегічних пріоритетів.
Бізнес-стратегія розвитку підприємства	Модель дій, призначених для досягнення цілей компанії; довгостроковий підхід до розвитку компанії, включно з визначенням цілей, баченням конкурентних переваг і ключових напрямків розвитку.
Стратегічний розвиток підприємства	Процес змін стану підприємства, що забезпечує реалізацію стратегії розвитку.

Джерело: [2–4; 8–10].

Отже, визначили, що бізнес-стратегія розвитку – це модель дій, призначених для досягнення цілей компанії; це довгостроковий підхід до розвитку компанії, включно з визначенням цілей, баченням конкурентних переваг і ключових напрямків розвитку. Від її правильного і вчасного вибору залежать ефективність діяльності всього бізнесу, його прибутковість та конкурентоспроможність.

Висновки

Визначили, що різниця між бізнес-стратегією та стратегією розвитку підприємства є загалом термінологічною, адже бізнес-стратегія (або стратегія бізнесу) – це основний, комплексний план для конкретного бізнесу, що визначає його місію, цілі та конкурентні переваги на тривалий

термін. Стратегія розвитку підприємства – це ширший або синонімічний термін, який охоплює той самий генеральний курс дій для довгострокового успіху та адаптації до ринкових змін. Бізнес-стратегія – це стратегія на рівні конкретної компанії або бізнес-одиниці, фокусується на конкурентних перевагах та способах їх досягнення на ринку. Стратегія розвитку підприємства – це загальний, комплексний підхід до довгострокового зростання та успіху.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Власова В.П., Тарновська І.В., Недоля Д.В. Бізнес-стратегія підприємства в умовах турбулентного зовнішнього середовища. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск №22. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-85>
2. Клименко С.М. Формування стратегії розвитку підприємства з урахуванням ризиків. *Бізнес Інформ*. 2018. № 8. С. 343–347.
3. Погорелов Ю.С. Способи розвитку підприємства: умови та результативність використання. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2017. № 1. С. 76–84.
4. Кобелев В.М., Захарченко Ю.В. Теоретичні та методологічні основи формування стратегії розвитку підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. Вип. 42. С. 297–303.
5. Thompson A. et al. *Crafting & executing strategy. The quest for competitive advantage: Concepts and cases*. McGraw-Hill Education. 2013.
6. Брін П.В., Прокоп М.В., Нехме М.Н. Динамічне оцінювання конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини і світове господарство»*. 2019. Вип. Ч. 1. С. 62–68.
7. Brin, P., Nehme, M. Sustainable Development in Emerging Economy: using the analytical hierarchy process for Corporate Social Responsibility decision making. *Journal of Information Technology Management*. 2021. №13 (Special Issue: Role of ICT in Advancing Business and Management). P. 159–174.
8. Брін П.В., Голтвянська Ю.В. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. *Підприємництво та інновації*. 2021. Випуск 21. С. 31–34.
9. Гудзь О.І. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. *Економічний журнал Мукачівського державного університету*. 2018. № 18. С. 346–352.
10. Писаренко С.В., Сень О.В., Бурик В.В. Формування стратегії розвитку підприємницької діяльності фірми. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 49. С. 127–130.

Карачина Наталія Петрівна – д-р екон. наук, професор кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: karachyna.n@gmail.com

Магляр Єгор Вікторович – студент групи МЗД-24м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Karachyna Nataliia P. – Dr. Sc. (Economic), Professor, Head of the of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: karachyna.n@gmail.com

Maglyak Yehor Viktorovych – Faculty of Management and Information Security Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.